

Perspektivanalyse nr. LXXX

Tysklands økonomi og samhandel med Danmark

Udenrigsøkonomisk analyseenhed i samarbejde med ambassaden i Berlin.

Kontaktperson: Jacob Warburg.

15. oktober 2021

Tysklands økonomi

Tyskland er Europas største økonomi. BNP er i 2021 ca. 3.500 mia. EUR, svarende til knap 25 pct. af EU's BNP. Som mange andre blev tysk økonomi ramt hårdt af COVID. I 2020 faldt BNP med 4,9 pct. og arbejdsløsheden steg fra 5 pct. til knap 6 pct. OECD skønner, at realvæksten vil være 2,9 pct. i 2021 og blive 4,6 pct. i 2022. Den positive udvikling kan dog blive afsporet af en genopblusning af COVID i Tyskland og/eller i udlandet.

Tysklands udenrigshandel

Tysklands udenrigshandel består overvejende af automobiler og dele hertil, som står for godt 16 pct. af vareeksporten. Næststørste eksportgruppe er maskiner i mange udformninger, som står for 15 pct. Endelig vejer den kemiske industri tungt med omkring 9 pct. af eksporten.

Tysklands handel er overvejende med de øvrige europæiske lande. Uden for Europa er USA og Kina de største eksportmarkeder

Hovedtræk af tysk erhvervsliv

Tysk økonomi drives af industrien, som udgør omkring 22 pct. af BNP og skønnes at beskæftige ca. 8,5 millioner mennesker. Det er relativt høj sammenlignet med andre avancerede økonomier. Produktion af automobiler udgør tyngden med omkring 800.000 direkte beskæftigede og mange afledte jobs. Hertil kommer en række verdensførende producenter af maskiner og kemikalier samt større finansielle virksomheder. Dette ændrer dog ikke billedet af, at Tyskland er domineret af små- og mellemstore virksomheder, som udgør mere end 99 pct. af alle virksomheder.

Tysk demografi og regioner

Befolkningen i Tyskland ældes ligesom i andre avancerede økonomier. Mens persongruppen i den erhvervsaktive alder, 20-69 år, blev forøget med omkring 10 millioner mennesker fra 1950 til 2020, forventes den at falde med omkring 8 millioner mennesker fra 2020-50. Tilsvarende udgjorde aldersgruppen over 69 år kun 6 pct. af befolkningen i 1950, men var øget til 16 pct. i 2020 og forventes at udgøre 24 pct. i 2050. Aldringen er mest fremskreden i de tidligere østtyske delstater og i områder med større afstand til metropoler.

Dansk-tysk samhandel

Tyskland har været Danmarks største samhandelspartner i en længere årrække. I 2020 blev Tyskland dog overhalet af USA for så vidt angår eksporten (summen af varer og tjenester), men fastholdt førstepladsen for så vidt angår importen. For den samlede eksport og import fastholdt Tyskland rangen som den største danske samhandelspartner.

Siden udbruddet af COVID er dansk eksport til Tyskland genoprettet og var i andet kvartal 2021 8 pct. højere end i fjerde kvartal 2019. Importen i andet kvartal 2021 var 4 pct. lavere end i fjerde kvartal 2019.

1. Tysklands økonomi

Tyskland er Europas største økonomi. BNP forudses i 2021 at være på ca. 3.500 mia. EUR, svarende til knap 25 pct. af EU's BNP. Befolkningen udgør ca. 83 millioner personer, svarende til knap 19 pct. af EU's befolkning, jf. tabel 1.

Tabel 1. Tysk befolkning og økonomi i EU

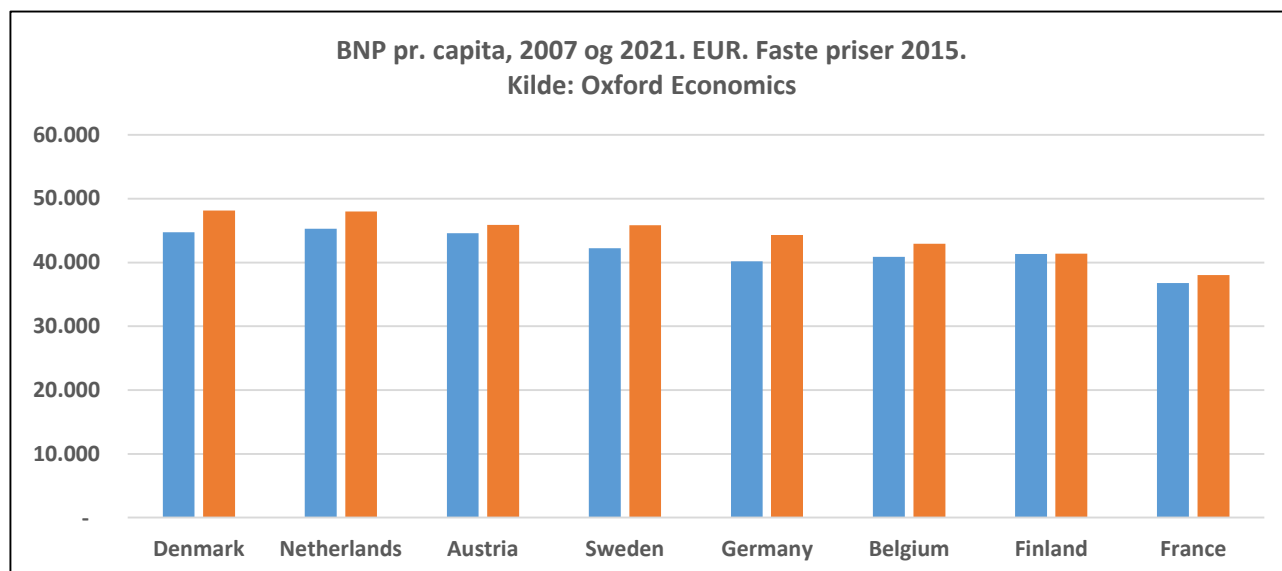
	2021 Nominelt. Mia. EUR	Andel af EU27	Ændring andel 2007-21	Realvækst 2007-21 Pct.	Realvækst 2007-21 Pct. p.a.
BNP	3.511	24,6%	1,3%	12,9%	0,9%
	Millioner 2021	Andel af EU27	Ændring andel EU27 2007-21	Vækst 2007-21. Millioner	Vækst 2007-21. Pct. p.a.
Befolkning	83	18,8%	0,0%	2,1	0,2%

Kilde: Oxford Economics.

Ifølge OECD's seneste økonomiske vurdering fra september 2021 faldt Tysklands BNP realt 4,9 pct. i 2020. OECD forventer, at realvæksten vil være 2,9 pct. i 2021 og blive 4,6 pct. i 2022.

Siden før den finansielle krise i 2007 er Tysklands BNP i reale termer vokset knap 13 pct. Det svarer til ca. 0,9 pct. p.a. Befolkningstilvæksten har i samme periode været 0,2 pct. p.a. I købekraftspariteter er BNP pr. capita øget 10 pct. siden 2007, svarende til 0,7 pct. p.a.

Ses der bort fra Luxembourg og Irland, hvor BNP-opgørelsen forstyrres af en række tekniske faktorer, ikke mindst skattebetingede investeringer, så hører Tyskland til i den øverste tredjedel af EU målt på velstand pr. indbygger, og nogenlunde midt i feltet målt på forbedring af velstanden fra 2007-2021.

Tysk makroøkonomi

Som mange andre lande blev tysk økonomi ramt hårdt af COVID. I 2020 faldt BNP med 4,9 pct. og arbejdsløsheden steg fra 5 pct. til knap 6 pct. At det ikke økonomisk gik værre, skyldtes blandt andet en betydelige ekspansiv finanspolitik med kompensation til virksomheder og til arbejdstagere. Underskuddet på statsfinanserne blev dermed rekordhøjt på 4,9 pct. af BNP,

hvor Tyskland ellers normalt har haft et balanceret offentligt budget. Som følge af dette underskud og faldet i BNP, steg statsgælden omkring 10 procentenheder fra ca. 55 pct. af BNP til 65 pct. af BNP fra 2019 til 2020.

Tabel 2. Økonomiske nøgletal for Tyskland

	2000-2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
BNP, årlig realvækst	1,5%	1,1%	-4,9%	2,7%	4,6%	2,0%	1,1%
Betalingsbalance, pct. af BNP	4,9%	7,6%	6,8%	6,7%	5,7%	5,7%	5,7%
Saldo på statsfinanser, pct. af BNP	-1,2%	1,5%	-4,4%	-4,5%	-1,7%	-0,5%	-0,3%
Statsgæld, brutto, pct. af BNP	65,0%	54,6%	64,7%	65,9%	62,6%	59,8%	57,8%
Arbejdsløshedsprocent	8,3%	5,0%	5,9%	5,7%	5,2%	5,1%	5,1%
Forbrugerpriser, årlig ændring	1,5%	1,5%	0,5%	2,9%	1,6%	1,5%	1,9%
Rente 10 årig stat (niveau)	2,9%	-0,2%	-0,5%	-0,3%	0,0%	0,3%	0,5%

Kilde: Oxford Economics

I 2021 og de kommende år forventes økonomien at blive genoprettet og arbejdsløsheden falde tilbage til niveauet fra før COVID på omkring 5 pct. Underskuddet på statsfinanser og den offentlige gældskvote forventes gradvist reduceret, mens overskuddet på betalingsbalancen forventes at forblive på et relativt højt niveau omkring 6 pct. af BNP. Inflationen, som der hersker en del usikkerhed om i øjeblikket, forventes at falde fra sit høje niveau i øjeblikket omkring 3 pct. til omkring 1½-2 pct. i de kommende år, og den tyske lange rente gradvist at bevæge sig bort fra det negative niveau til at blive svagt positiv.

Samlet set tyder det på en positiv økonomisk udvikling i de kommende år, idet dog en genopblusning af COVID i Tyskland og/eller udlandet kan afspore forløbet. Som følge af usikkerheden om dannelsen af en ny tysk regering efter valget den 26. september og hvilken økonomisk politik regeringen vil føre, er de aktuelle prognoser behæftet med større usikkerhed end under normale forhold.

Tysklands udenrigshandel

Tysklands udenrigshandel for varer består overvejende af automobiler og dele hertil, som står for godt 16 pct. af eksporten. Næststørste eksportgruppe er maskiner i mange udformninger, som står for 15 pct. Endelig vejer den kemiske industri tungt med omkring 9 pct. af eksporten.

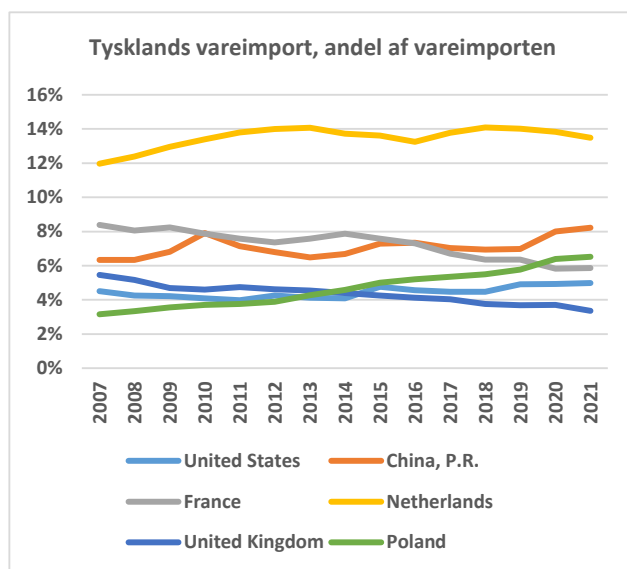
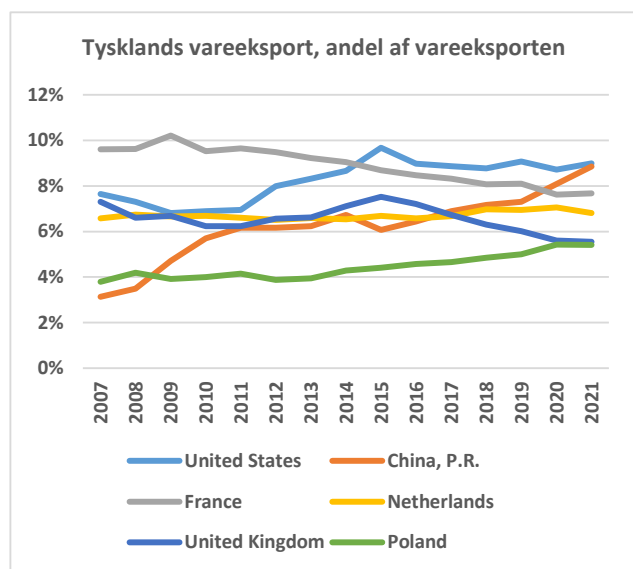
Tyskland handel er overvejende med de øvrige europæiske lande. Uden for Europa er USA og Kina de største eksportmarkeder, mens importen især stammer fra Nederlandene (som dog fungerer som transit fra andre lande, herunder USA) og Kina, jf. tabel3 nedenfor:

Tabel 3. Tysklands største samhandelspartnere for varer, 2021

Rang	Eksport		Import			
	Mia. USD	Andel	Mia.USD	Andel		
	World	1.573	100%	World	1.370	100%
	Europa, ex. Rusland	1.013	64,4%	Europe, ex Rusland	981	71,6%
	Asien	246	15,6%	Asien	199	4,2%
	Mellemøst og Nordafrika	68	4,3%	Mellemøst og Nordafrika	28	2,0%
	Latinamerika	37	2,3%	Latinamerika	19	1,4%
	Sub-Sahara Afrika	15	0,9%	Sub-Sahara Afrika	15	1,1%
1	United States	141	9,0%	Netherlands	185	13,5%
2	China, P.R.	139	8,9%	China, P.R.	113	8,2%
3	France	121	7,7%	Poland	89	6,5%
4	Netherlands	107	6,8%	France	80	5,9%
5	United Kingdom	87	5,6%	Italy	75	5,4%
6	Poland	85	5,4%	Belgium	74	5,4%
7	Italy	82	5,2%	Czech Republic	71	5,1%
8	Austria	74	4,7%	United States	68	5,0%
9	Switzerland	71	4,5%	Austria	56	4,1%
10	Belgium	55	3,5%	Switzerland	52	3,8%
11	Czech Republic	53	3,3%	United Kingdom	46	3,4%
12	Spain	49	3,1%	Spain	42	3,1%
13	Hungary	32	2,0%	Hungary	38	2,8%
14	Sweden	30	1,9%	Ireland	27	2,0%
15	Turkey	28	1,8%	Russia	24	1,7%
16	Russia	28	1,8%	Slovakia	22	1,6%
17	Korea, South	24	1,6%	Sweden	20	1,4%
18	Denmark	24	1,5%	Japan	19	1,4%
19	Japan	22	1,4%	Romania	18	1,3%
20	Romania	20	1,3%	Turkey	18	1,3%
21	Slovakia	18	1,1%	Denmark	16	1,2%
22	India	17	1,1%	Korea, South	12	0,8%

Kilde. Oxford Economics.

Siden 2007 er Kinas andel af Tysklands vareeksport øget fra 3,1 pct. til 8,9 pct. og Polens andel øget fra 3,8 pct. til 5,4 pct. Omvendt er Frankrigs og Storbritanniens andele faldet markant.

Kilde. Oxford Economics.

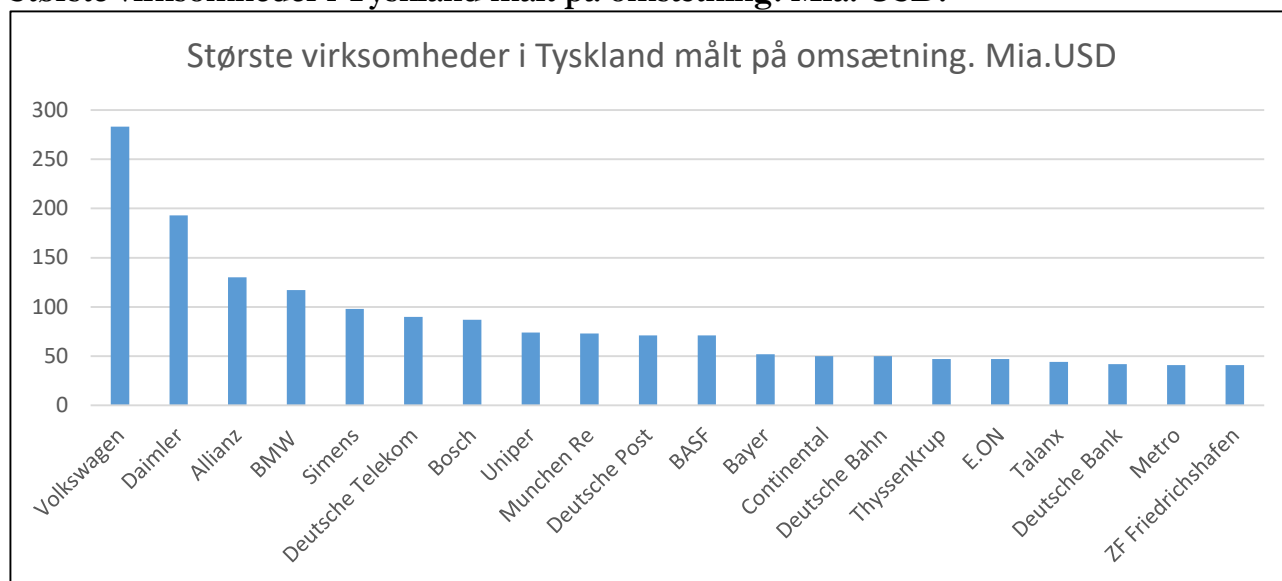
For vareimporten er billedet mere usikkert, da Nederlandene fungerer som transit for en betydelig del af vareimporten og oprindelseslandene derfor er usikkert. Bortset fra dette, så er billedet nogenlunde som på eksportsiden, nemlig at Kina og Polen har vundet andele i tysk import, mens Frankrig og Storbritannien har tabt andele.

Danmarks andel af tysk vareeksport er faldet fra 1,6 pct. i 2007 til 1,2 pct. i 2021, og Danmarks andel af tysk vareimport er faldet fra 1,6 pct. til 1,5 pct. i perioden.

Hovedtræk af tysk erhvervsliv

Tysk økonomi drives af industrien, som udgør omkring 22 pct. af BNP og skønnes at beskæftige ca. 8,5 millioner mennesker. Det er relativt højt sammenlignet med andre avancerede økonomier. Fremstillingen af automobiler udgør tyngden med omkring 800.000 direkte beskæftigede og mange afledte jobs. Største virksomheder i sektoren er Volkswagen, BMW, Daimler, Audi og Porsche, hvor to sidstnævnte ejes af VW. Hertil kommer mindre udenlandske producenter, som Ford og PSA, der ejer Opel. Ved siden af industrien spiller tjenesteydelser en vigtig rolle i tysk økonomi. Allianz-gruppen hører til blandt verdens største finansielle tjenesteydere med aktiviteter i 70 lande og teknologigiganten Siemens, som er tilstede i 190 lande og med en meget spredt portefølje af industrivarer og medfølgende tjenester. Endvidere er kemiproducenten BASF verdens største og tilstede i 80 lande.

Største virksomheder i Tyskland målt på omsætning. Mia. USD.

<https://www.statista.com/statistics/1218876/largest-germany-based-companies-revenue/>

Service udgør omkring 65 pct. af tysk BNP og står for $\frac{3}{4}$ af den samlede beskæftigelse. Omkring 12 millioner i offentlig og privat service, 10 millioner i butikserhverv, hospitality og transport og 5 millioner i erhvervstjenester.

Som andre lande er Tyskland er domineret af små- og mellemstore virksomheder, som udgør mere end 99 pct. af alle virksomheder (Omsætning mindre end EUR 50 millioner og færre end 500 ansatte), men repræsenterer en betydelig mindre andel af BNP. En lang række af de små og

mellemstore tyske virksomheder er højt specialiserede og internationalt førende inden for deres respektive markeder.

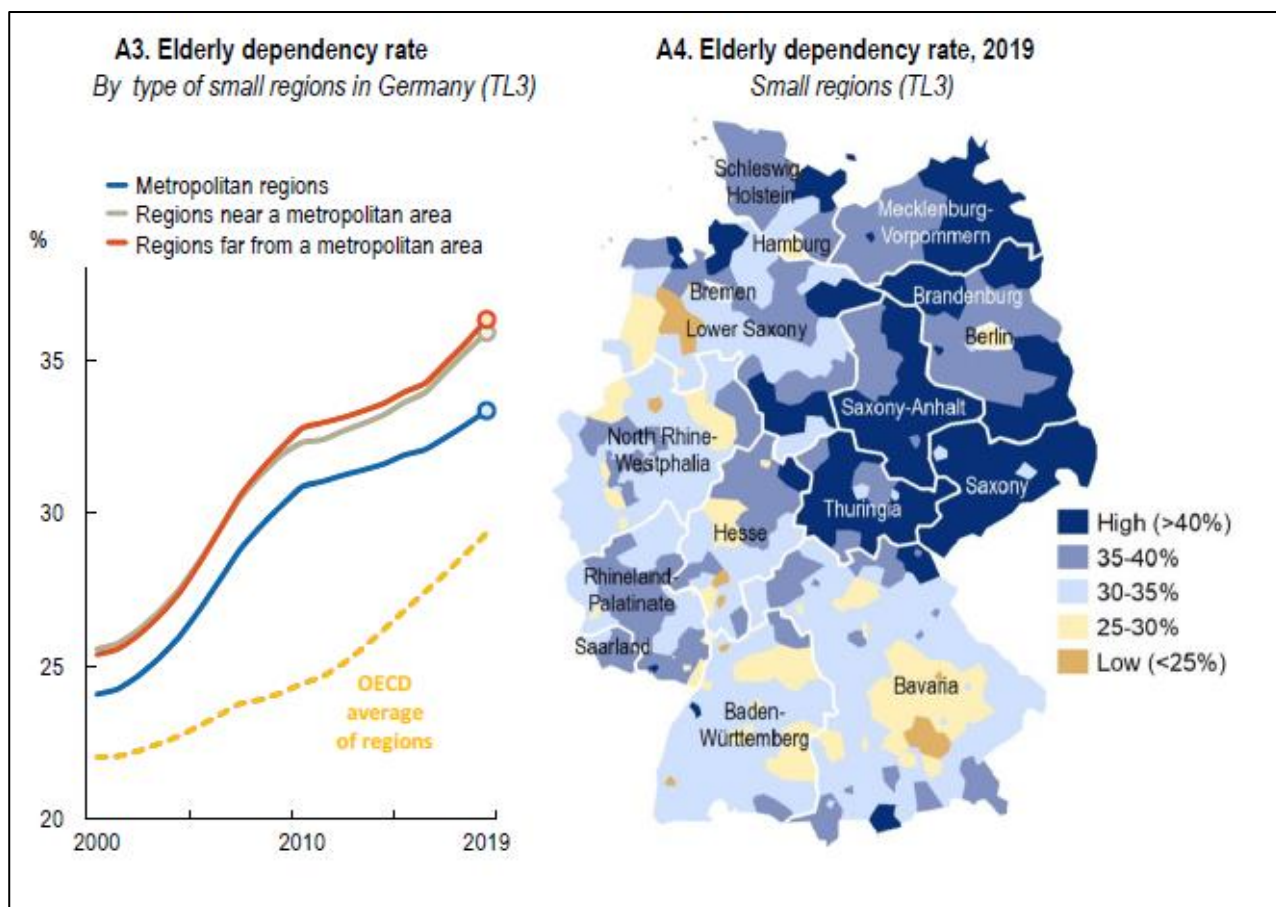
Tysk demografi og regioner

Tysklands befolkning voksede fra 1950 til 2020 fra 70 (Vest- og Østtyskland til sammen) til 83 millioner mennesker, men forventes at reduceres til 80 millioner i 2050. Aldringen har været betydelig fra 1950 til 2020. Medianalderen i Tyskland er øget fra 35,2 år i 1950 til 45,7 år i 2020, hvor den er 42,3 i Danmark.

Tabel 4. Tysklands befolkning fordelt på alder. Millioner

	Millioner personer			Fordeling pct.		
	0-19	20-69	70+	0-19	20-69	70+
1950	21,4	44,6	4,0	31%	64%	6%
2020	15,8	54,6	13,3	19%	65%	16%
2050	14,7	46,5	18,9	18%	58%	24%
Ændring						
1950-2020	-5,6	10,1	9,3	-12%	2%	10%
2020-2050	-1,2	-8,1	5,6	-1%	-7%	8%

UN World Population Prospects 2019

OECD: [Regions and Cities at a Glance 2020 \(oecd.org\)](https://www.oecd.org/)

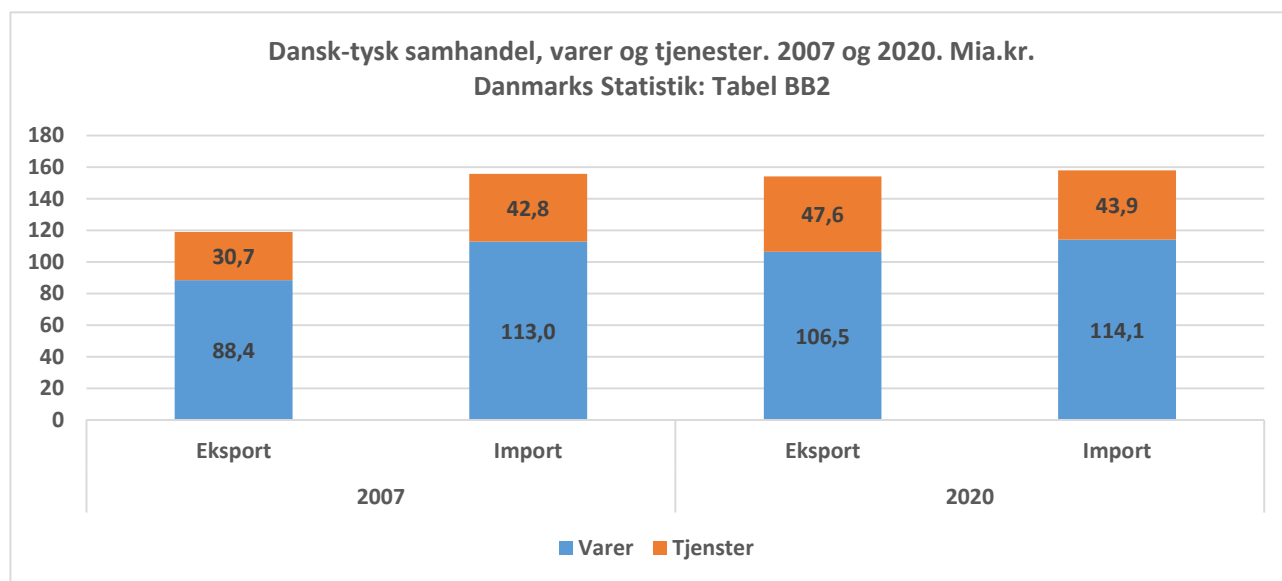
Persongruppen i den erhvervsaktive alder, 20-69 år, blev forøget med omkring 10 millioner mennesker fra 1950 til 2020, men forventes at falde med omkring 8 millioner mennesker fra 2020-50. Tilsvarende udgjorde aldersgruppen over 69 år kun 6 pct. af befolkningen i 1950, men var øget til 16 pct. i 2020 og forventes at udgøre 24 pct. i 2050

Aldringen er mest fremskreden i de tidligere østtyske delstater og i områder med større afstand til metropoler.

Den stigende andel af ældre udgør en udfordring blandt andet for det tyske pensionssystem, der er baseret på at de nuværende lønmodtagere betaler til de nuværende pensionister ("Pay As You Go"), og ikke at man sparer op til egen pension som er tilfældet i Danmark.

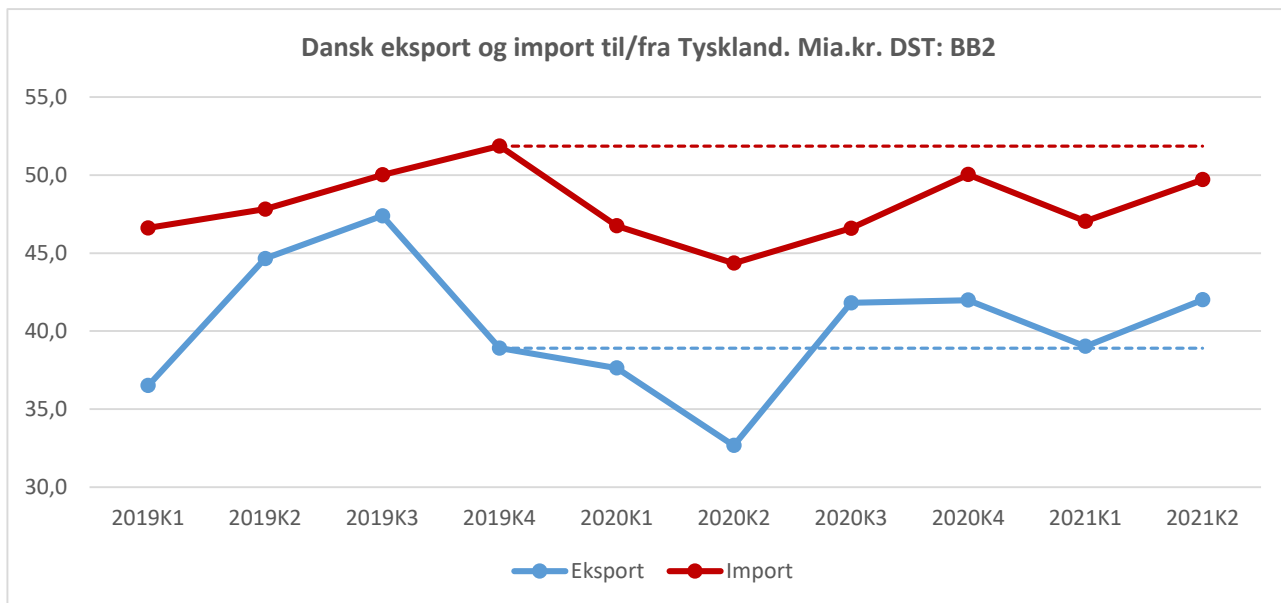
Dansk-tysk samhandel

Tyskland har været Danmarks største samhandelspartner i en længere årrække. I 2020 blev Tyskland dog overhalet af USA for så vidt angår dansk eksport (summen af varer og tjenester), men fastholdt førstepladsen for så vidt angår importen. For den samlede eksport og import fastholdt Tyskland rangen som den største danske samhandelspartner.

Fra 2007, dvs. før den finansielle krise, frem til 2020 er dansk eksport til Tyskland vokset 29 pct., henholdsvis 21 pct. for varer og 55 pct. for tjenester. Dette er markant mere end importen fra Tyskland, som i samme perioden kun er øget 1 pct., henholdsvis 1 pct. for varer og 3 pct. for tjenester. Den danske handelsbalance med Tyskland er derfor forbedret markant, fra et underskud i 2007 på 37 mia.kr. til et underskud i 2020 på 3,9 mia.kr.

Siden udbruddet af COVID er dansk eksport til Tyskland genoprettet og var i andet kvartal 2021 8 pct. højere end i fjerde kvartal 2019. Dette skyldes især vareeksporten, som var 11 pct. højere, hvor tjenesteeksporten – ikke mindst som følge af fald i turismen – kun var 1 pct. højere.

Importen i andet kvartal 2021 var 4 pct. lavere end i fjerde kvartal 2019. Dette skyldes tjenesteimporten, som var 30 pct. lavere end i fjerde kvartal 2019, mens vareimporten var 7 pct. højere.

Dansk eksport til Tyskland er bredt sammensat over en række forskellige produkter og tjenester. Vindmøller, beklædning og køretøjer og lægemidler fylder meget og på tjenesiden fylder indtægter fra tyske rejsende og turister, transportarbejde og forretningstjenester meget.

Dansk import fra Tyskland er ligeledes bredt sammensat. Køretøjer er klart største importgruppe. Herefter kommer en række forskellige maskiner og elektriske maskiner, samt dele til vindmøller og lægemidler.

Der henvises til vedlagte samhandelsnotits for yderligere specifikation.